

PROEFSTATION VOOR DE GROENTEN- EN FRUITTEELT ONDER GLAS TE NAALDWIJK

Verslag nr. 4

Regeling Handelspotgronden van de Proefstations
Aalsmeer, Boskoop en Naaldwijk

Samengesteld door de technische
commissie van de R.H.P.

Naaldwijk, februari 1977

N P 412-4

I n h o u d :

Ten geleide

"Doe het zelf" - onderzoek van veenprodukten

Analyseresultaten 2e halfjaar 1976

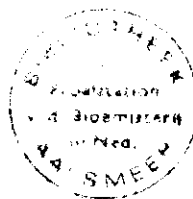
Vergelijking van potgronden met diverse boomteeltgewassen

Proeven met ijzermeststoffen bij boomteeltgewassen

Substraat - bemestingsproef bij Azalea

R.H.P. normen voor potgronden met klei

Mutaties in de ledenlijst.

Het artikel "Doe het zelf" - onderzoek van veenprodukten is samengesteld door Dr. H. van Dijk van het Instituut voor Bodemvruchtbaarheid te Haren (Gr).

De overige artikelen zijn samengesteld door de leden van de technische commissie bestaande uit:

Ir. A.P. Hidding	Bodemaangelegenheden	Wageningen	Voorzitter
Dr. Ir. R. Arnold Bik	Proefstation	Aalsmeer	
Ir. B.C.M. van Elk	Proefstation	Boskoop	
H. L. Koenen	Proefstation	Naaldwijk	
G.A. Boertje	Proefstation	Naaldwijk	Secretaris

Ten Geleide

Voor U ligt het 4e halfjaarlijkse verslag van de Regeling Handelspotgronden. Zoals gebruikelijk vindt U ook deze maal een overzicht van de resultaten van het chemisch onderzoek. En ook dit maal blijkt er nog steeds een groot aantal monsters te worden gevonden waarin één of meer gehalten niet aan de gestelde eisen voldoen.

Eén van de oorzaken kan gelegen zijn in een afwijkend gedrag van het element kali in verschillende veensoorten. Het onderzoek zal zich in de komende maanden hierop richten. Maar anderzijds blijkt toch ook duidelijk dat de bedrijfsvoering bij de fabrikant zeer grote invloed heeft. Er zijn bedrijven waar geen enkele fout is geconstateerd en er zijn bedrijven waar bijna alles fout gaat. Het is duidelijk dat, wil de R.H.P.-regeling enige zeggingskracht hebben ten aanzien van de kwaliteit, fabrikanten met 50% of meer 'foute' monsters niet als leden geaccepteerd kunnen blijven.

De betrouwbaarheid van het produkt is bij de invoering van een officieel gedeponeerd keurmerk (vignet) in het geding. De proefstationsvertegenwoordigers binnen de R.H.P. zijn alleen dan bereid aan een 'vignet' mee te werken indien blijkens de resultaten van de geanalyseerde monsters, er een behoorlijke mate van zekerheid kan worden gegeven dat het 'begeleide' produkt ook inderdaad aan de normen voldoet. De tijd gemoeid met de administratieve voorbereidingen voor deponering van een vignet kan dan eveneens besteed worden aan een zodanige verbetering van het produkt dat dit ook een keurmerk verdient. Maar dat betekent dan ook een minder soepel beleid ten aanzien van het lidmaatschap van de R.H.P. dan tot nu toe.

Een ondersteuning van de kwaliteitsverbetering kan onder andere gevonden worden in een kritische beoordeling van de uitgangsmaterialen. In dit verslag vindt U een beschrijving van een eenvoudige analysemethode voor de beoordeling van veenprodukten. De methode is ontwikkeld door Dr. H. van Dijk van het Instituut voor Bodemvruchtbaarheid te Haren (Gr) en lijkt ook internationaal erkenning te krijgen. De methode is bedoeld om verveners en handelaren de mogelijkheid te geven zelf zeer snel een kwaliteitsbeoordeling uit te voeren. Voor zover de methode in de praktijk moeilijkheden oplevert, zullen de technici van het potgrondbedrijfsonderzoek uit Naaldwijk U bij hun bezoek gaarne terzijde staan.

Ondanks de misschien wat sombere indruk die U wellicht uit de voorgaande regelen hebt overgehouden, is de commissie van mening dat de R.H.P.-regeling een goede invloed heeft op de kwaliteit van de Nederlandse potgrond, en dat de gewenste betrouwbaarheid zeker op vrij korte termijn kan worden gerealiseerd.

"Doe-het-zelf" - onderzoek van de structuur van veenprodukten.

De eisen waaraan turfstrooisel en tuinturf ingevolge het Meststoffenbesluit moeten voldoen betreffen droge stof, organische stof, vertingsgraad, pH, zout- en chloorgehalte en watercapaciteit-na-drogen. Het punt waarop met name de kwaliteit van tuinturf nogal eens te wensen overlaat is de structuur, het geen dan blijkt uit een te lage watercapaciteit-na-drogen. Deze moet voor tuinturf (en bonkveen) minimaal 4x het gehalte aan organische stof bedragen, wat veelal neerkomt op een waarde van minimaal 390 g per 100 g droge stof. Voor turfstrooisel is het minimum 800.

Er is een wijzigingsvoorstel in behandeling waarbij onder andere de eis voor de watercapaciteit wordt vervangen door een eis voor het volumegewicht. Het is namelijk gebleken dat tussen deze twee een nauwe relatie bestaat terwijl het volumegewicht veel gemakkelijker te bepalen is.

Een watercapaciteit van 390 resp. 800 komt overeen met een volumegewicht van 205 resp. 105 g stoofdroge stof per liter luchtdroog veen. Aangezien er echter een speling van ongeveer 10% is in het verband kan men zich pas redelijk zeker achten van een voldoende watercapaciteit als het volumegewicht niet hoger is dan 185 resp. 95 g stoofdroge stof per liter luchtdroog veen oftewel 205 resp. 105 g luchtdroge stof per liter luchtdroog veen. (Het vochtgehalte van luchtdroog veen is namelijk ongeveer 10%).

Minimaal benodigde apparatuur voor volumegewichtsbepaling:

- cilindrische buizen met vlakke bodem, van ongeveer gelijk gewicht, binnendiameter tussen 5,5 en 6,0 cm en ongeveer 20 cm lang. (Er is plastic buis in de handel van deze diameter. Hiervan zaagt men bijvoorbeeld stukken van 20 cm lang waarvan men aan het ene eind na verwarmen de rand iets verwijdt. Een lapje stof om dit eind, bevestigd met een stuk fietsband, kan als bodem dienen).

- cilindrische gewichten met een diameter die 2 mm kleiner is dan die van de buis en waarvan het gewicht $10 \times \pi r^2$ gram bedraagt, waarin r = halve diameter van de buis in cm. (Deze gewichten kan men gemakkelijk zelf gieten van lood. Als 'handvat' draait men er een schroef in.)
- een inrichting om de buis rechtstandig een vrije val van 5 cm op een houten ondergrond te kunnen laten maken, bijvoorbeeld een statief met een ring (op de juiste hoogte) waardoor de buis vrij glijdt maar die de voet niet doorlaat, geplaatst op een houten tafel.
- een balans waarmee op 1 gram nauwkeurig kan worden gewogen.

Uitvoering van de bepaling:

Een representatief, dus zorgvuldig genomen monster van het veenprodukt wordt voorzichtig maar goed gemengd zonder daarbij de deeltjesstructuur te veranderen, behalve dat eventuele grotere stukken worden gebroken tot stukjes die niet dikker zijn dan 2 cm.

Een hoeveelheid van ongeveer 3 liter wordt dan in een dunne laag uitgespreid in een vlakke schaal gedroogd aan de lucht, bijvoorbeeld op de verwarming, totdat schaal plus inhoud een praktisch constant gewicht vertonen, hetgeen enkele dagen kan duren. (Op deze wijze kan men ook ten naastebij het vochtgehalte bepalen, aannemend dat het luchtdroge materiaal nog ca. 10% vocht bevat).

De plastic buizen (met 'bodem') worden gewogen (stel m gram) en dan in 10 etappes met behulp van een lepel gevuld met luchtdroog veen. Per etappe wordt ongeveer 2 cm buishoogte gevuld waarna men de buis 5 maal van 5 cm hoogte vrij en rechtstandig laat vallen vóór de volgende portie wordt ingeschept. Op deze wijze moet in 10 etappes een vulhoogte van ongeveer 17 cm zijn bereikt. Dan wordt voorzichtig een gewicht van 10 gram per cm^2 op het veen geplaatst. Indien het veen daarbij nog zakt wordt aangevuld tot de finale hoogte 17 cm is (zonder daarbij de buis nog weer 5 cm te laten vallen). De buis met veen, maar zonder het gewicht, wordt nu opnieuw gewogen (stel n gram).

Het volumegewicht is nu: $\frac{n - m}{\pi r^2 \times 17} \times 1000$ g luchtdroge stof per liter.

De bepaling moet tenminste in 3-voud worden uitgevoerd. De laagste en de hoogste gevonden waarde mogen daarbij niet meer dan 8% uiteenliggen. Is het verschil groter dan moet de inhoud van de buizen weer met de rest van het luchtdroge monster worden gemengd waarna men de bepaling opnieuw in 3-voud uitvoert.

Analysesresultaten 2e halfjaar 1976.

Uit voorgaande verslagen heeft U kunnen vernemen dat een vrij hoog percentage van de onderzochte potgrondmonsters niet voldeed aan de R.H.P. normen.

De afwijkingen waren in de meeste gevallen het gevolg van een te laag gehalte aan voedingsstoffen. Slechts in enkele gevallen was de pH te laag of waren de zoutgehalten te hoog.

De onderzochte monsters kwamen zowel uit de groente- als uit de bloemisterijsector. De betreffende monsters waren afkomstig van normaal bemeste potgronden en van potgronden met een wat lager voedingsniveau. Deze potgronden worden gebruikt voor het opkweken van sla, andijvie en andere kleine gewassen. De afwijkingen werden vooral aangetroffen in de lichter bemeste potgronden.

In dit verslag geven wij U een overzicht van de analysesresultaten over het tweede halfjaar 1976. Het overzicht heeft betrekking op potgronden die zijn samengesteld uit zogenaamde hoogvenen al of niet gemengd met Vinkeveensveen. Aan deze potgronden was naast zand, per m³ 7 kg Dolokal, 1½ kg 15+11+22, 250 gram tripelsuperfosfaat en 250 à 500 gram Sporumix P.G. toegevoegd.

In totaal werden als zodanig 217 potgrondmonsters onderzocht. Van deze monsters voldeden 60 niet aan één of meerdere eisen hetgeen neerkomt op 27%. Ook hier was in de meeste gevallen de voedingstoestand te laag. We concluderen dan ook dat op veel potgrondbedrijven te weinig meststoffen werden gedoseerd.

Aantal monsters per jaar.

Uit het voorgaande blijkt dat chemisch potgrondonderzoek belangrijk is. Immers men is doorlopend geïnformeerd over de chemische samenstelling van de afgeleverde potgronden. Eventuele afwijkingen kunnen zonodig bij de afnemer worden gecorrigeerd (door bijvoorbeeld bij te mesten of extra water te geven) en systematisch gemaakte fouten kunnen in de toekomst worden voorkomen. Door regelmatig potgronden te laten onderzoeken krijgt men tevens een goed beeld van de nauwkeurigheid van werken gedurende het gehele jaar. Een aantal potgrondfabrikanten laten minder potgrondmonsters onderzoeken dan volgens de R.H.P. deelnemingsvoorwaarden is voorgeschreven.

Onderstaand volgt nogmaals het aantal dat minimaal per jaar genomen dient te worden.

<u>Jaarproduktie in m³</u>	<u>Aantal monsters per jaar</u>
groter dan 75.000	75 en meer
50.000 - 75.000	50 - 75
25.000 - 50.000	25 - 50
kleiner dan 25.000	25

Gemiddeld komt dit neer op één monster per 1.000 m³ potgrond.

Potgrondproduktie 1976.

Het afgelopen jaar mag voor de potgrondbedrijven welke aan de beroeps-tuinbouw leveren, in het algemeen als gunstig worden omschreven. Uit gesprekken met potgrondfabrikanten is ons gebleken dat op veel bedrijven de omzet is gestegen.

De basismaterialen waren meestal van goede kwaliteit waardoor goede potgronden konden worden samengesteld. Het aantal klachten van tuinders was minimaal en in die gevallen waarbij schade aan het gewas optrad was de oorzaak meestal op andere factoren dan de potgrond terug te brengen.

Opvallend hierbij was dat de klachten meestal kwamen van bedrijven die niet goed waren ingericht voor het opkweken van planten. Vooral de klimaatsbeheersing was veelal niet ideaal. Slechts in enkele gevallen was er duidelijk sprake van een productie-fout op een potgrondbedrijf. Ook de bedrijven die potgrond verpakken ten behoeve van particulieren hadden een gunstig jaar. Er werd in veel gevallen meer potgrond verpakt terwijl er tevens meer vraag was naar speciale potgronden (stekgrond, heidegrond, cactuspotgrond, anthurumpotgrond).

In een aantal gevallen werd geconstateerd dat het percentage turfstrooisel in de potgrond te laag was. Dit gaat ten koste van de watercapaciteit en het luchtgehalte. Een normale bloemisterijpotgrond moet zeker 30 - 40% goede turfstrooisel bevatten. Bij een juiste mestdoserings kan men er dan zeker van zijn een potgrond af te leveren met goede chemische en fysische eigenschappen.

Vergelijking van potgronden met diverse boomteeltgewassen.

Reeds enige jaren worden op het Proefstation voor de Boomkwekerij te Boskoop proeven genomen met boomkwekerijgewassen in pot boven op de grond in verschillende potgronden. Evenals in voorgaande jaren werd er in 1976 een aantal mengsels beproefd, die reeds eerder in proeven waren opgenomen naast produkten als boomschors en Perl-Humus.

De volgende potgronden werden in de proeven opgenomen:

1. Trio 24 b	pH 4,9
2. Dega Mix	pH 5,1
3. ST400 B6	pH 5,9
4. Super Ego	pH 5,8
5. Ego Mix	pH 4,8
6. Novobalt, bemest met Dolokal	pH 5,1
7. Novobalt, bemest volgens R.H.P.	pH 5,7
8. Boomschors, onbemest	pH 5,3
9. Vapoveen, bemest met Dolokal	pH 6,2
10. Vapoveen, bemest volgens R.H.P.	pH 5,9
11. Perl-Humus, een gekorrelt bruinkoolprodukt	pH 6,1

Aanvankelijk werd gedacht, dat boomschors en Perl-Humus onvoldoende waterhoudend zouden zijn, zodat de planten in deze potgronden in het begin zó werden opgesteld, dat hieraan extra water kon worden gegeven. Deze vrees bleek spoedig ongegrond, zodat de later in deze mengsels gepotte planten normaal tussen de andere werden geplaatst.

Afhankelijk van de grootte van het plantgoed en de te verwachten groei werden de planten gepot in respectievelijk 7, 9 en 11 cm-potten.

In de tabel is de gemiddelde lengtegroei weergegeven in cm van de gewassen in de verschillende potgrondmengsels. Uit deze proef blijkt, dat een grote groep van gewassen zich in de meeste potgronden tot ongeveer eenzelfde lengte ontwikkelt, terwijl een andere groep het in bepaalde mengsels aanmerkelijk beter doet. Dit laatste is vooral het geval bij Magnolia, waarvan bekend is, dat deze in een luchtig mengsel moet worden gepot. Maar ook al zijn de gewassen ongeveer even lang, dan zijn de kleinere planten toch veel minder vol van uiterlijk dan de slechts enkele cm's langere planten.

Aan de potgronden 6 en 9 werd alleen kalk toegevoegd om de pH te verhogen. In tegenstelling tot in 1975 voldeden deze mengsels dit jaar minder, dan wanneer deze volgens R.H.P. voorschrift werden bemest. De potgronden 2 en 5, mengsels van tuinturf en onbemeste veenmosvenen, voldeden bij bepaalde gewassen ten opzichte van ST400 B6 minder goed dan mocht worden verwacht. Mede naar aanleiding van de resultaten van voorgaande jaren zijn er aanwijzingen, dat door bijmenging de eigenschappen van het luchtige onverteerde materiaal in ongunstige zin worden beïnvloed, dan dat de relatief slechte tuinturf wordt verbeterd. ST400 B6 was opnieuw het beste substraat. Daarnaast voldeden boomschors en Perl-Humus ook goed, waarschijnlijk dank zij een goede verhouding water-lucht, ook wanneer er vrij veel water aanwezig was.

Perl-Humus is als potgrond niet moeilijk te verwerken, maar het zijn kleine korreltjes, die in droge toestand vrij gemakkelijk uit de pot kunnen rollen, terwijl de potkluit in dit produkt zeer los is en blijft. Boomschors heeft dit jaar als potgrond uitstekend voldaan. Daarbij moet in aanmerking worden genomen dat dit materiaal voor het oppotten niet is bemest. Een bijkomend voordeel is, dat het produkt nu nog goedkoop is. Het blijft de vraag in hoeverre dit materiaal in dezelfde kwaliteit beschikbaar blijft. Hoewel dit produkt dit jaar goed heeft voldaan moet men uiterst voorzichtig zijn omdat praktijkervaringen ontbreken. Bij enkele gewassen werd in sommige potgronden ijzergebrek waargenomen.

Conclusie.

Het blijkt, dat het luchthoudend vermogen van vrijwel volledig met water verzadigde grond van doorslaggevende betekenis is voor de groei van de boomteeltgewassen in pot.

Potgronden waaraan de basisbemesting ontbreekt, zijn ongeschikt om er boomteeltgewassen in op te potten, ook wanneer de pH op de juiste hoogte is gebracht door een kalkbemesting.

Opnieuw is duidelijk gebleken, dat het ontbreken van ijzermeststoffen in de potgrond, de groei van de daarvoor gevoelige gewassen sterk nadelig kan beïnvloeden.

Tabel:

Potgrond	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Chaenomeles	27	29	29	28	25	29	28	26	27	30	29
Cotinus cog. 'Royal Purple'	16	19	24	18	20	16	17	27	19	17	24
Ilex aq. 'J.C. v. Tol'	40	30	37	28	38	32	37	40	39	40	36
Jun. virg. 'Skyrocket'	38	32	40	37	35	28	38	34	31	37	36
Magnolia lil. 'Nigra'	11	7	24	9	8	8	19	21	7	22	8
Magnolia stellata	15	16	41	16	16	18	38	36	18	39	23
Osmanthus burkwoodii	24	14	30	18	16	13	35	33	15	31	22
Pyracantha 'Orange Glow'	84	86	94	79	86	65	83	87	73	81	--

Proeven met ijzermeststoffen bij boomteeltgewassen.

Ijzerchelaat of ijzerfrit.

Berberis, Chaenomeles en Cytisys werden gepot in gronden, waaraan 25, 50 en 75 g ijzerchelaat (Chel 138Fe) per m³ potgrond was toegevoegd of ijzerfrit (F.T.E. 54) in hoeveelheden van 5, 10 en 20 g/l potgrond. Halverwege het groeiseizoen werd de helft van de planten van bovengenoemde behandelingen extra bemest met opgelost ijzerchelaat in een hoeveelheid van 2 g/l/m².

Aan het einde van het groeiseizoen waren de verschillen in groei bij Berberis en Chaenomeles ten gevolge van de behandelingen zeer gering. Naarmate er meer ijzermeststof werd gegeven was de kleur aanmerkelijk groener en leken de planten op het oog gezonder.

Cytisus groeide het slechtst. Bij weging van het opgewas bleken de planten met de hoogste ijzergiften het zwaarst te zijn.

Deze proef zal worden voortgezet.

Ijzer en pH.

Er werd een aantal voor ijzergebrek minder gevoelige gewassen gepot in gronden bemest volgens R.H.P., waarbij de pH werd gevarieerd door 0, 1, 3, 5 en 7 kg/m³ Dolokal toe te voegen, waardoor de pH opliep van 3,6 via 4,1, 5,1, 5,8 naar 6,0.

De potgrond bestond uit een onbemest jong veenmosveen.

De gewassen, die werden gepot, waren beworteld stek van Cupressocyparis en Pyracantha naast Cotoneaster, Ilex, Juniperus 'Skyrocket' en Magnolia stellata, die een jaar in pot hebben gestaan. De kluitjes van de laatste vier gewassen werden voor het overpotten uitgespoeld om de pH van de verse potgrond niet te beïnvloeden.

Om de 3 weken werden de planten bemest met NPK-korrels (12 + 10 + 18) in een hoeveelheid van 3 g/l. Omdat vooral bij de hogere pH's ijzergebrek werd verwacht door de blokkering van opneembaar ijzer, werden begin juli en half augustus aan bepaalde groepen planten respectievelijk 2 en 4 g/l/m² Chel 138Fe gegeven.

Bij een pH van 3,6 ging 40% van de planten in de loop van het seizoen dood en de groei was in het algemeen zeer gering. Bij de hoogste pH-trap was de groei slechts iets onderdrukt. Bij de overige trappen was de groei ongeveer gelijk.

De pH hiervan ligt in het traject, waarbij de meeste gewassen goed groeien. In deze eerste proef werden nauwelijks groeiverschillen geconstateerd tussen de wel en niet met ijzer bemeste planten. Evenals in de hiervoor beschreven proef was de kleur van de met ijzer bemeste planten groener. Ook deze proef wordt voortgezet.

Conclusie.

De groei van sterk ijzerbehoefte planten is in een aantal potgronden niet bijzonder goed. Door deze planten met ijzer te bemesten werd de lengtegroei niet of nauwelijks beïnvloed. De kleur van de gewassen, die met ijzer waren bemest, was aanmerkelijk beter naarmate de ijzergift hoger was, ook bij minder ijzerbehoefte gewassen.

Substraat-bemestingsproef bij Azalea.

In deze proef werden vier substraten in samenhang met twee bemestingsvarianties bij drie cultivars, vergeleken. De watergift was voor alle objecten gelijk. Bij de ene bemesting werd bij elke gietbeurt mengmeststof met het gietwater meegegeven (meststofconcentratie van het gietwater 0,1%), bij de andere bemesting werd eens in de week aan het gietwater meststof toegevoegd. (conc. 0,2%).

Het bleek dat puur Russisch turfstrooisel, 3 delen turfstrooisel + 1 deel poly-urethaanvlokken en 3 delen turfstrooisel + 1 deel Styromull ongeveer dezelfde gunstige resultaten gaven. Tussen de beide bemestingen traden geen duidelijke verschillen op. Aan de hand van de analysecijfers en de gewasontwikkeling kan verder worden geconcludeerd dat het N- en K-cijfer in de zomer bij een kasteelt van Azalea om en nabij 3,0 resp. 1,5 moet zijn, terwijl het totaalzout - resp. Cl-cijfer 1,2 resp. 1,8 niet mag overschrijden.

R.H.P. normen voor potgronden met klei.

Er zijn een aantal fabrikanten die potgronden samenstellen met klei. Vooral bij wat hoge percentages klei voldoen deze potgronden niet aan de thans geldende R.H.P. normen. De technische commissie van de R.H.P. heeft dan ook voor kleihoudende potgronden aangepaste normen vastgesteld.

Organische stof van de droge stof:

potgrond met 10% klei	tenminste	35	-	%			
"	"	20%	"	"	30	-	%
"	"	30%	"	"	25	-	%
"	"	40%	"	"	20	-	%

pH-water:

potgrond met 10% klei	5.0	-	6.5			
"	"	20%	"	5.2	-	6.6
"	"	30%	"	5.5	-	6.8
"	"	40%	"	5.8	-	7.0

Fosfor mg per liter extract:

potgrond met 10% klei	tenminste	15	-			
"	"	20%	"	"	10	-
"	"	30%	"	"	6.0	
"	"	40%	"	"	4.0	

Kali mval per liter extract:

potgrond met 10% klei	tenminste	1.5			
"	"	20%	"	"	1.2
"	"	30%	"	"	1.0
"	"	40%	"	"	0.8

Totaal zout mmho per cm:

Onafhankelijk van het percentage klei niet hoger dan 1.8

Chloor mval per liter extract:

Onafhankelijk van het percentage klei niet hoger dan 2.2

Stikstof mval per liter extract:

Onafhankelijk van het percentage klei tenminste 3.7

Magnesium mval per liter extract:

Onafhankelijk van het percentage klei tenminste 1.3

Bij minder dan 15% klei gelden de normen zoals gegeven bij 10% klei.

Bij meer dan 15 - en minder dan 25% klei gelden de normen zoals gegeven bij 20% klei.

Bij meer dan 25 - en minder dan 35% klei gelden de normen zoals gegeven bij 30% klei.

Bij meer dan 35% klei gelden de normen zoals gegeven bij 40% klei.

Ter vergelijking volgen hieronder de normen die gelden voor normale R.H.P. potgronden:

pH water	5.0 - 6.5
Totaal zout	niet hoger dan 1.8
Chloride	niet hoger dan 2.2
Stikstof	tenminste 3.7
Fosfor	tenminste 15-
Kali	tenminste 1.5
Magnesium	tenminste 1.3

=====
Mutaties in de ledenlijst.
=====

Ingeschreven als aspirant potgrondfabrikant:

Fa. Bol	Eemslandweg 86	Zwartemeer
P.A. Klomp	Roefseweg 1	Helmond
Gebr. van der Valk	Nieuwstraat 23	Poeldijk
H. Veenbaas	Alde Leane 15	Luxwoude
Sj. Veenbaas	Veensluis 12	Heerenveen

De beide laatst genoemde waren voorheen ingeschreven als R.H.P. potgrondhandelaar.

Ingeschreven als potgrondhandelaar:

H. Verkerk

Zwaluwenweg 22

Soest

Afgevoerd als potgrondhandelaar:

A.J. Vollering, Schimmelp. v.d. Oyenweg 89, Pijnacker (Nedex potgrond).
Zie vakblad voor de Bloemisterij 10 december 1976, pagina 15.

Correcties op gegevens in het derde R.H.P. verslag:

blz. 13: Remmerswaal B.V. Middenweg 6a moet zijn Middenweg 16.

blz. 14: D. Heemskerk en Zn. Postbus 8 Rijnsburg moet zijn:
Fa. D. Heemskerk en Zn. Postbus 62 Noordwijk.

blz. 15: 3 Bergen moet zijn Heemskerk.